

MATHELOUNEN
KESKUSLIITO

SÄÄSTÖVARAT OSUUS- KASSOIHIN

PELLERVO-SEURA

SÄÄSTÖVARAT OSUUSKASSOIHIN

923767

SÄÄSTÖVARAT OSUUSKASSOIHIN

LUJITTAMAAN MAALAISVÄESTÖN
TALOUDELLISTA ASEMAA

KIRJOITTANUT
EEMIL HYNNINEN

PELLERVO-SEURA

PARAYÖTÄÄ
YHTEISKIRJAIN

Yhteiskirjain
Yhteiskirjain

HELSINKI 1931
YHTEISKIRJAIN OSAKEYHTÖ

Niemisjärven Osuuskassa, Hankasalmi.
(Talletukset vuoden 1930 lopussa 1,4 milj. mk).

Maamies luontoistaloudessa.

Vielä viime vuosisadan puolivälin seutuvilla kirjoitti Uudenmaan läänin maaherra maamme vilkasliikenteisessä eteläisessä osassa asuvien talonpoikien elämästä seuraavaa: Uudenmaan läänin edullinen asema meren ranta-alueena ja se seikka, että täällä sijaitsee maan pääkaupunki ja kolme muuta kaupunkia, tekee rahvaan miehelle helpoksi toimittaa kauppaan tuotteitaan, joina on pääasiassa metsän ja karjakartanon antimia. Tämän johdosta rahvaan asema on siinä määrin parantunut, että maamiehellä on ollut rahaa suorittaakseen tyydyttävällä tavalla kruununverot ja hoitaakseen ajallaan maanomistamisesta johtuvat melko raskaat rasitukset. Mutta rahvaan päaelinkeinon, maatalouden, kohottamiseen ei ole kuin harvoissa tapauksissa rahaa riittänyt.

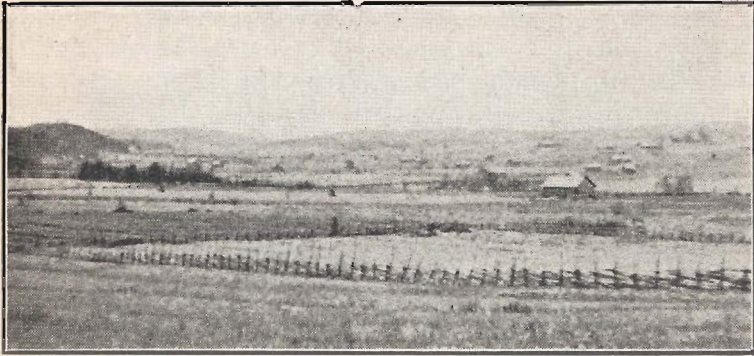

Siirtyminen raha- ja vaihdantatalouteen.

Suuren osan viime vuosisataa elikin Suomen maamies pääasiassa omavaraistaloudessa. Mutta miten toisenlaiseksi onkaan kuluvalle vuosisadalla talonpoikaisväestön elämä muuttunut! Suomen maatiloilta on eräinä sodanjälkeisinä vuosina lähetetty niin paljon myytäväksi erilaisia maataloustuotteita, että niistä vuosittain saatu rahamäärä on kohonnut 3 500 miljoonaan markkaan. Huomattavan suuria ovat esim. ne teuraskarja- ja lihamäärät, jotka sisämaasta kulkevat pääasiassa merenrannikoilla sijaitseviin suuriin kulutuskeskuksiimme. Niinpä v. 1929 tarkastettiin kaikissa maamme lihantarkastamoissa 40 milj. kiloa naudan-, sian-, vasikan- y. m. lihaa. Nämä teuraskarja- ja lihamäärät siirtyivät maanviljelijäin navetoista ja varastoista kaupunkeihin ja siellä perheenemäntien keittiöihin.

Viljanviljelysalueemme Etelä-Pohjanmaa ja lounainen osa Suomea ovat viimeksi kuluneina vuosina voineet oman paikkakuntansa ulkopuolelle myydä vuosittain keskimäärin 25 milj. kiloa kauraa, rukiita, ohraa ja vehnää. Kaupunkeihin ja muihin kulutuskeskuksiin saapuu laajalta maaseudulta myös huomattavat määrät maitotaloustuotteita. Esim. v. 1928 olivat kaikilta maamme rautatienasemilta lähetetyt maitomäärät noin 200 milj. kiloa. Yksin Helsingin kaupunki sai mainittuna vuonna rautateitse maitoa 84 milj. kiloa, Viipuri 22 milj. kiloa ja Tampere 16 milj. kiloa. Ja vaikka oman maamme väestökeskuksissa viime vuosina kulutettu voimäärä on alati ollut kasvamassa, on ulkomaille lähetetty voita v. 1929 16,6 milj. kiloa ja v. 1930 yli 17 milj. kiloa.

Mutta ennenkuin maamme sadoiltatukansilta tiloilta nämä valtavat tuotemäärät on voitu toimittaa markkinoille, on täällä tarvittu työtä ja touhua ja ennen kaikkea paljon

Pääasiassa osuuskassalainojen avulla raivattu viljelysaukea Ilmeellä.

rahaa. Rahaa menee ensiksikin työpalkkojen maksamiseen — onhan meillä Suomessa mies- ja naispuolisia palkollisia, jotka ovat isäntäväen ruoassa, noin 65 000. Jo tämän palvelusväen rahapalkkoihin maanviljelijät tarvitsevat vuosittain yli 200 miljoonaa markkaa. Mutta vaikka isäntä uurastaa työväkensä kanssa pelloilla tehden pitkiä työpäiviä, ei työ ole tehokasta, jollei heillä ole käytettävissä ajamukaiset maatalouskoneet ja työkalut ja jolleivät kasvit saa lisäravintoa esim. lannoitteiden muodossa. Lannoitteihin maanviljelijät ovatkin maamme kirjanpitotiloilla tilivuonna 1929—1930 käyttäneet peltohehtaaria kohden keskimäärin 134 markkaa. Jos ajatellaan, että kaikki maanviljelijät käyttäisivät saman määrän lannoitteita kuin kirjanpitotilat, kohoaisivat heidän rahamenonsa tältä osalta vuosittain lähes 300 milj. markkaan. Väkirehujen aiheuttamat menot ovat vielä huomattavasti suuremmat kuin lannoitteiden. Miten paljon taas maatiloilla nykyjään tarvitaan koneita, osoittaa se, että yksin puimakoneiden yhteinen raha-arvo voidaan maassamme laskea olevan noin 1 000 milj. markkaa.

Maatalous on näin ollen meilläkin nopeasti siirtynyt luontoistaloudesta rahatalouteen ja omavaraisesta kotitaloudesta vaihdantatalouteen. Nykyjään puhutaankin maatalousliikkeen hoidosta eikä, niinkuin ennen vanhaan, rahvaan miehen taloudenpidosta ja omavaraisena miehenä konnullaan elämisestä.

Tämä uusi kehityskausi Suomen maataloudessa tuli varsin selväpiirteisenä näkyviin jo 30 vuotta takaperin. Eräs maamme eturivin mies kirjoitti tällöin maatalouden asemasta seuraavaa: «Maanviljelyksellä, tällä maan pääelinkeinolla, on juuri tätä nykyä vaikea murroskausi kestettävänä: joko sen pitää muuttua järkiperäiseksi niinkuin muualla taikka joutua häviöön. Kiertoviljelys, tekolanta, kylvöheinä ja väkirehut — siinä uuden suunnan tunnus sanat, joita omaksumatta ei mitään maanviljelystä enää saa kannattavaksi».

Maanviljelijäin oma luottojärjestö perustetaan.

Onnellista oli, että juuri näinä aikoina, jolloin rahatalous alkoi uurttaa itselleen uusia uomia vallatakseen myös maatalouden, laskettiin pettämätön pohja sille luottojärjestelmälle, joka parhaiten kykenee palvelemaan maatalouden tarpeita. Kun professori *Hannes Gebhard* suunnitteli vuosisatain vaihteessa osuuskassojen perustamista maamme, lausui hän niiden merkityksestä seuraavaa: «Osuuskassoja voi verrata sateeseen, joka pitkän näännyttävän kuivuuden perästä saapi kasvullisuuden uudelleen virkomaan ja rehoittamaan. Nääntynyt kasvullisuus on yksinäisyyttä ja rahapulaa kärsivä pikkuviljelys, joka ei kykene uusiin oloihin mukaantumaan ilman yhteistoimintaa, ei hankkimaan itselleen uusia tarvikkeita viljelyksensä jälleen kukoistukseen nostamiseksi». Kun sitten v. 1902 saa-

Hammaslähden Osuuskassa, Pyhäselkä.
(Talletukset vuoden 1930 lopussa 1,2 milj. mk).

tiin pystyyn Keskuslainarahasto ja valtio myönsi sille 4 miljoonan markan (40 milj. nykyisen markan) lainan, alkoi Suomen sadoilletuhansille maanviljelijöille sarastaa uusi aika.

Alkuvaikeuksien voittamiseksi oli tähän aikaan aivan välttämätöntä, että valtio huomattavalla summalla läksi tukemaan maanviljelijäin omakohtaisia ponnistuksia luotto-olojensa järjestämiseksi tarkoituksenmukaiselle kannalle. Tätä toimenpidettä tervehtivät maanviljelijät ja Suomen maatalouden ystävät syvästi kiittolisina. »Helppo on huutaa hukkuvalle: auta itseäsi, pelasta itsesi», niin kirjoitettiin valtion myöntämän lainan johdosta v. 1902. »Paremminkin kuitenkin tekee se, joka huutaa vähemmän, mutta tarjoaa sen sijaan laudan, jolla pelastuminen käy mahdolli-

seksi. Niin on tässä tapahtunut. Niillä 4 miljoonalla, jotka valtio lainaa maanviljelijäin luottolaitosten aikaansaantia varten, on se ojentanut Suomen pientilallisille ensimmäisen todellisesti tehokkaan apukeinon, jonka avulla tämä kansamme ydinsääty voi oman tarmonsensa turvin kohottaa sitä voipumistilasta, jossa se vielä tätä nykyä uinailee. Siitä maamme hallitukselle kiitos ja kunnia! Ryhtykööt maanviljelijämme reippaasti, vakavasti, tarmokkaasti tätä apukeinoa käyttämään».

Osuuskassaliikkeen saavutuksia.

Kun nyt vuosikymmenien jälkeen katselee niitä tuloksia, joita osuuskassatoiminnan alalla on saavutettu, täytyy myöntää, että maanviljelijät ovat todellakin »vakavasti ja tarmokkaasti», kuten heitä kehoitettiin, käyttäneet hyväkseen sitä apukeinoa, minkä Keskuslainarahasto ja osuuskassat ovat heille tarjonneet. Olihan vuoden 1930 lopussa maassamme 1 416 Keskuslainarahaston kanssa liikeyhtey-

dessä olevaa kassaa ja niissä jäseniä 144 000. Näistä kassoista saivat maamiehet vuoden 1929 kuluessa kaikkiaan lainoina noin 750 milj. markkaa.

Mitä maamiehet sitten näillä varoilla ovat saaneet aikaan? Tarkastakaamme asiaa niiden numeroiden valossa, jotka osuuskassojen v. 1929 myöntämien lainojen käytöstä laaditut tarkastuskertomukset meille

Osuuskassan kodinsäästelaatikko tarjoavat.

Vuonna 1929 osuuskassat antoivat yli 105 000 lainaa. Näiden lainojen avulla raivattiin maata pelloksi 14 209 heh-

taaria ja kaivettiin sarka- ja viemärioja yhteensä 9 138 kilometriä. Raivatus pelloin ala vastaa siis lähes neljän keskikokoisen kunnan koko pinta-alaa. Eläimiä ostettiin 6 652 lehmää, 4 029 hevosta ja 543 muuta eläintä. Asuinrakennuksia rakennettiin 2 747, karjasuojia 3 513 ja rehu- y. m. suojia 3 612. Erilaisia maatalouskoneita hankittiin 6 484 kappaletta. Kunnollista siementä ostettiin 7.9 miljoonaa kiloa, väkilantoja 130 870 sakkia ja väkirehuja 1.4 miljoonaa kiloa.

Samanaikaisesti hankittiin lainojen avulla 575 uudistilaa, pinta-alaltaan 7 091 hehtaaria, lisämaata ostettiin pieniin tiloihin 2 058 palstaa, pinta-alaltaan yhteensä 17 820 hehtaaria, ja uusia koteja rakennettiin 1 389.

Kuten näistä numeroista käy ilmi, ovat osuuskassat päätehtävänsä, maamiesten liikeluoton tarpeen tyydyttämisen ohella, toteuttaneet myös kaikille tutun kansanlaulun ajatusta: »Joka niemeen notkohon saarelmaan kodin tahtoisin nostattaa».

Osuuskassojen työ jo yhden vuoden saavutusten valossa on siis mitä suuriarvoisin, puhumattakaan niiden lähes 30-vuotisen toiminnan yhteisestä tuloksesta.

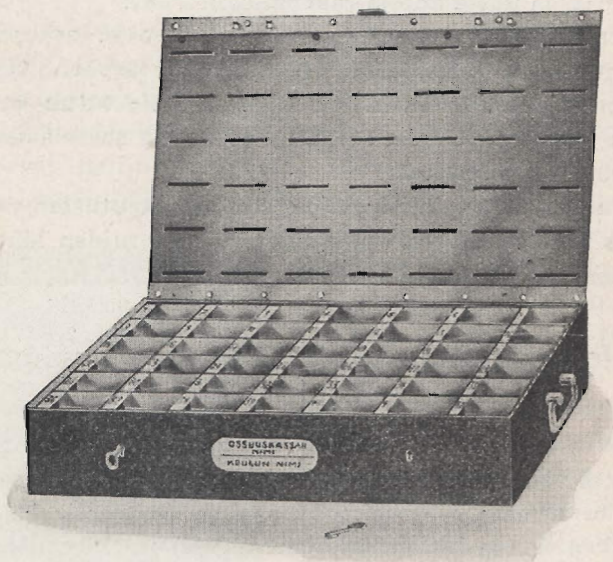
Miten osuuskassajärjestö saadaan voimakkaaksi.

Mutta nykyinen pulakausi on täysin selvästi osoittanut, että maanviljelijät eivät vielä ole tätä omaa luottojärjestöään saaneet niin voimakkaaksi ja omavaraiseksi, että se kykenisi tyydyttämään maanviljelijäin luotontarpeen vaikeinakin aikoina. Kun äskettäin Suomen Osuustoimintalehdessä esitettiin katsaus osuuskassojen toimintaan v. 1929, lausuttiin siinä seuraavaa: »Kireästä raha-ajasta johtui, että luotonkysyntä osuuskassoistakin oli paljon suurempi kuin minkä ne voivat tyydyttää. Vain kipeimmässä

tarpeessa olevia voitiin auttaa, kun käyttöpääomia ei ollut riittävästi».

Niin, siinä se onkin juuri meidän osuuskassojemme heikkous, ettei niillä ole riittävästi käyttöpääomia! Niissä suurissa maanviljelijäin kokouksissa, joita talvikautena 1930—31 on eri osissa maatumme pidetty, ovat maamiehet katkerasti valittaneet, ettei rahaa ole käytettävissä maatalouden tarpeisiin ja että korkokanta on ylenmäärin korkea. Ja kumminkin täytyy sanoa, *että syy on lähinnä maanviljelijöissä itsessään, ettei heidän kyläpankeillaan, osuuskassoilla, ole riittävästi käyttöpääomia.*

Osuuskassan koulusäästölaatikko.

Esimerkki Saksasta.

Osuuskassojen käyttöpääomat kasvavat parhaiten maanviljelijäin omien talletusten avulla. Kun kesällä 1930 Sak-

san maataloudellisten osuuskuntien valtakunnanliiton vuosikokouksessa oli esillä kysymys siitä, miten osuustoiminnallisesti järjestetty maatalous voisi turvata itselleen pääsyn pääoman lähteille, lausui tämän kysymyksen alustaja seuraavaa: »On vieläkin ihmisiä, jotka luulevat, että korko voidaan saada mielivaltaisesti pysymään tietyllä tasolla». Ja hän jatkoi: »Aivan äskettäin sain suureksi kummastukseksi lukea eräässä virallisessa julkaisussa seuraavan lauseen: 'Kiitosta ansaitsevalla tavalla on valtakunnanpankki alentanut diskonttokorkoaan niin, että se on nyt $4 \frac{1}{2} \%$ '.

Saksalainen osuuskassa Schwiebusissa.

Kenenkään ei kumminkaan tarvitse olla kiitollinen valtakunnanpankille, sillä keskuspankkina se on toiminut vain rahamarkkinain vaatimusten mukaisesti.»

»Epäilemättä voidaan myös korkomääriin vaikuttaa, sillä ne ovat ilmaisia kysynnän ja tarjonnan keskinäisestä suh-

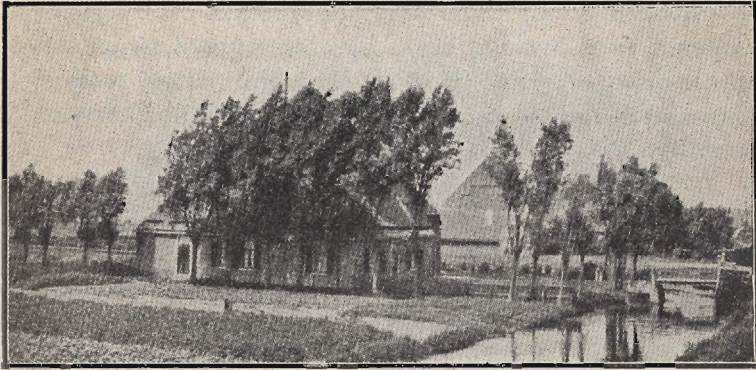

teesta raha- ja pääomamarkkinoilla.» Alustaja kehoittikin maatalouspiirejä keskittämään talletuksensa omiin rahalaitoksiinsa. Sillä tätä tietä maatalous saa parhaiten käyttöpääomia ja korkokanta voidaan pysyttää kohtuullisella tasolla. Merkillistä onkin huomata, että Saksassa, jossa maanviljelijät ovat sodanjälkeisinä vuosina toimineet erittäin vaikeissa oloissa, osuuskassojen talletukset on tästä huolimatta saatu voimakkaasti lisääntymään. Valtakunnanliittoon kuuluvissa osuuskassoissa kohoavat talletukset nykyään yli 19 000 miljoonan Suomen markan, ollen ne jo enemmän kuin $\frac{3}{4}$ siitä, mitä ne olivat v. 1913.

Osuuskassat talletusten kerääjinä Hollannissa.

Eräissä muissakin vanhoissa osuustoimintamaissa on osuuskassojen talletusliike viimeksi kuluneena vuosikymmenenä kehittynyt siksi hyvää vauhtia, ettei maanviljelijäpiirien ole pula-aikanakaan tarvinnut kärsiä pääomien puutetta. Esim. Hollannissa, jossa keskuslainarahastoihin liitetyneitä kassoja oli vuoden 1928 alussa 1 275, kohosivat näiden talletukset mainittuna aikana 6 640 miljoonaan Suomen markkaan. Vaikka osuuskassojen luku on jonkin verran pienempi kuin meillä, on niissä jäseniä yli 200 000.

Saksalainen *J. Frost*, joka on hyvin seikkaperäisesti tutkinut Hollannin maatalouden kehitystä ja sen aikaansaannoksia, lausuu sikäläisten osuuskassojen merkityksestä seuraavaa: »Osuustoiminnallisella pankkijärjestelmällä, johon nykyään kuuluvat jäseninä kaikki hollantilaiset talonpojat, on ollut arvaamattoman suuri merkitys Hollannin maatalouden kehittymiselle. Nimenomaan talonpoikainen ja pientalonpoikainen viljelys, joka on Hollannissa vallitsevana viljelysmuotona, ei olisi koskaan omasta voimastaan voinut kohota siihen kukoistukseen, mihinkä se

Pohjoishollantilainen talonpoikaistalo.

viimeksi kuluneiden 30 vuoden aikana on osuuskassojen avulla päässyt. Talonpojilla ei olisi ollut viljelystensä voimaperäistyttämiseen käytettävissä tarpeellisia pääomia ilman osuuskassojen apua. Ilman niitä he eivät olisi voineet maksaa väkilannoite- ja rehuostojaan ja rakennuttaa meijereitä.»

Kun ottaa huomioon, että Hollantiin perustettiin ensimmäinen osuuskassa v. 1896 ja että nykyään kassojen talletukset lähentelevät siellä jo 7 000 miljoonaa markkaa, käsittää, miten uskollisia Hollannin talonpojat ovat olleet osuuskassoilleen. Tämän kirjoittaja joutui sattumalta lokakuussa 1929 käymään Utrechtissä olevassa keskuslainarahastossa. Kysyin tällöin ihmetellen johtajalta, miten heidän oli onnistunut saada niin paljon talletuksia osuuskassoihin. Hän huomautti siihen: »Talonpoikaisen väestön sivistystaso on onneksi Hollannissa siksi korkea, että he ymmärtävät, mikä merkitys on sillä, että maanviljelijät hoitavat raha-asiat omissa kyläpankeissaan.» Johtajan antamien tietojen mukaan oli siihen aikaan osuuskassoissa enemmän talletuksia kuin maan säästöpankeissa.

Kun Hollannin osuuskassoihin on saatu näin paljon talletuksia, ovat maanviljelijät päässeet tyyten riippumattomiksi liikepankeista. Myös maan monilukuiset tuotannolliset osuuskunnat on rahoitettu osuuskassoihin kertyneillä varoilla.

Osuuskassojen talletukset Tshekkoslovakiassa.

Hyvin suuriin määriin kohoavat osuuskassojen talletukset nykyään myös talonpoikaisviljelyksen maassa, Tshekkoslovakiassa. Varsinaisissa raiffeiseniläisissä osuuskassoissa, joita siellä nimitetään Kampelik-kassoiksi, oli v. 1929 talletuksia 5 600 milj. Suomen markkaa ja osuustoiminnallisella pohjalla toimivissa piirikassoissa 4 100 mil-

Tshekkiläislapsia säästölaatikko kädessä.

joonaa markkaa. Kymmenen viimeksi kuluneen vuoden aikana talletukset ovat näissä rahalaitoksissa määrältään

Tshekkiläinen osuuskassa.

kolminkertaistuneet. Kutakin varsinaista osuuskassaa kohden tulee Tshekkoslovakiassa talletuksia keskimäärin 1 $\frac{1}{2}$ milj. Suomen markkaa.

Osuuskassojen merkityksestä talonpoikaisväestölle sanotaan prof. *Brdlikin* Tshekkoslovakiassa maataloutta esittävässä laajassa julkaisussa seuraavaa: «Niiden 30 vuoden kuluessa, minkä osuuskassat ovat olleet toiminnassa, ovat ne tykkänään hävittäneet koronkiskonnan maaseudulta. Ne ovat tehneet viljelijöille ja yleensä maalaisväestölle mahdolliseksi sijoittaa säästövaransa edullisesti ja täydellä varmuudella ja kumminkin siten, että säästöönpanot ovat tarpeen tullen aina tallettajain saatavissa. Ne ovat kottaneet maaseudun varallisuustasoa ja kehittäneet säästäväisyyttä varsinkin kouluiässä olevassa nuorisossa. Tämä on onnistunut ennen kaikkea siitä syystä, että enemmän

kuin puolet osuuskassojen kirjanpitäjistä on opettajia, jotka voivat siten mitä parhaiten tällaista propagandaa suorittaa.»

Alku hyvä meidänkin maassamme.

Mutta sanottaneen: se seikka, että rikkaissa maissa on osuuskassoihin saatu keräytymään monia tuhansia miljoonia markkoja talletuksia, ei todista vielä, että me köyhässä Suomessa voisimme vähänkin samanlaisiin saavutuksiin päästä. Tähän vastaväitteeseen on kumminkin huomautettava, että maataviljelevän väestön yksimielisyydellä kyetään pienissäkin oloissa saamaan aikaan ihmeitä myös talletusten keräämisessä. Siitä on meillä hyviä esimerkkejä nähtävissä. Olihan Suomessa vuoden 1930 lopussa 82 sellaista osuuskassaa, joissa kussakin talletusten määrä kohosi yli 1 miljoonan markan, kassojen koko talletusmäärän noustessa 402 milj. markkaan. Suuria talletusmääriä saaneet kassat eivät näytä läheskään aina olevan niillä paikkakunnilla, missä maalaisväestön varallisuus on suurin. Myöskin syrjäisillä korpiseuduilla, missä on yksimielisyyttä ja osuustoiminnallista innostusta, karttuu osuuskassoihin talletuksia. Esitämme tästä muutamia esimerkkejä.

Savon kassat talletusten kerääjinä.

Kangasniemen pitäjistä antaa Suomenmaa-teos meille seuraavan kuvauksen: »Kangasniemi on Savon harvemmin asuttuja pitäjiä. Kiviset sekä kallio- ja suoperäiset, usein samalla karut maat eivät ole sallineet tiheämmän asutuksen syntymistä. Varsinkin pitäjän pohjoisosassa ja Malloksen itäpuolella on suuria alueita melkein autioina. Kuten muuallakin Savossa sijaitsevat talot tiheiksi kyliksi ryhmittymättä enimmäkseen mäkien rinteillä erittäin kivisten peltojen keskellä.» Ja kumminkin tämän pitäjän Unnuk-

Rutakon Osuuskassa, Sonkajärvi.

(Talletukset vuoden 1930 lopussa 1.7 milj. mk).

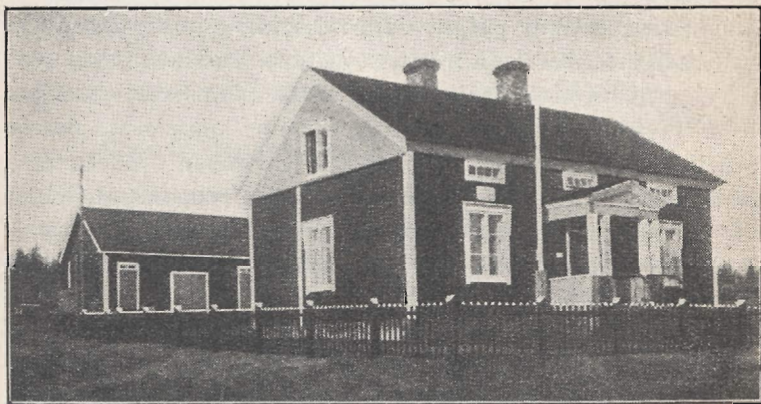
kalan kylässä on osuuskassa, jonka talletukset vuoden 1930 lopussa olivat 2.7 milj. markkaa. Tällaisella paikkakunnalla ollaan varmaankin paljon voimakkaammat nykyistä pulakautta kestävämpiin kuin monissa paikoin Suomea, missä pelot ovat aivan kivettömät, mutta missä osuuskassa puuttuu.

Siirtykäämme sitten Mikkelin läänin lounaisessa osassa oleviin naapuripitäjiin, Sysmään ja Hartolaan. Edellisessä pitäjässä on m. m. Valittulan kyläläisillä osuuskassa, jonka talletukset vuoden 1930 lopussa olivat lähes 4 milj. markkaa. Hartolan kirkonkylän osuuskassalla oli samaan aikaan talletuksia 1 1/2 miljoonaa markkaa.

Kokemuksia Karjalasta.

Entä minkälaisiin tuloksiin ovat eräiden pitäjien osuuskassat päässeet talletusten kerääjinä Karjalassa, jota tähän saakka on pidetty vain runon ja laulun maana, missä kulta-

käköset kukkuu? Siitä on tuskin kuin pari-, kolmekymmentä vuotta kulunut, kun karjalaiset talonpojat olivat kauppiaiden veloissa silmiä korvia myöten eikä pankkitalletuksista tai muista säästöistä tällöin voinut olla puhuttakaan. Osuuskassat näyttävät Karjalan maillakin puhaltaneen uuden uskon maatalouteen ja saaneen siellä esiinloihdituksi säästäväisyyden hengen. Vai mitä osoittaa se, että Suojärven pitäjässä oli kolmessa osuuskassassa talletuksia vuoden 1930 lopussa yhteensä 5,5 milj. markkaa! Tälle kaukana itärajalla olevalle kunnalle avautui uusi aika, kun v. 1922 Matkaselän ja Suojärven rata avattiin liikenteelle. Sitä myöten läksi puutavaraa vierimään maailmanmarkkinoille ja maanviljelijät saivat metsistään tuloja. Mutta sensijaan että rahat olisi hyvinä aikoina tuhlattu turhiin ostoksiin, tallettivat he säästöjään omiin osuuskassoihinsa. Kohta kun rautatie saatiin paikkakunnalle, perustettiin nimittäin Suojärven pitäjään 7 osuuskassaa, joissa on jäseniä yhteensä 575.

Ilmeen Osuuskassa, Rautjärvi.

(Talletukset vuoden 1930 lopussa 1,1 milj. mk).

Mutta Karjalassa osuuskassat ovat päässeet hyviin tuloksiin talletusten kerääjinä sellaisillakin paikkakunnilla, missä maanviljelijöillä ei ole metsätuloja. Esim. Sortavalan pitäjässä elää pienviljelijäväestö pääasiassa maanviljelyksen varassa. Noin 4 milj. kiloa rukiita ja kuroja korjataan vuosittain tämän pitäjän pelloilta. Nautakarjan luku kohoaa yli 10 000:n. Viljelysmaat keskittyvät ennen kaikkea Sortavalan kaupungin ympäristöön sekä Laatokan ja Hymppölän järven rannoille. Sortavalan pitäjässä on kaikkiaan 13 osuuskassaa, joiden talletukset vuoden 1930 lopussa olivat yhteensä 3,8 miljoonaa markkaa.

Etelä- ja Lounais-Suomen kassat etualalla.

Topeliuksen Maammekirjassa esittää *Uudenmaan* rustohollari sotapäällikölle, joka tahtoi valita asunnokseen Suomen parhaan seudun, maakuntansa ihanuutta seuraavalla tavalla: »Se aika on mennyt, jolloin Turun seutu oli paras. Jos haluat, hyvä herra, parasta maata, niin valikoi Uusimaa. Me olemme kaikkia rikkaammat, ja koko seutumme Salpausselästä pohjoisessa Suomenlahteen etelässä on pelkkää viljavainiota ja puutarhaa.» Ainakin paikka paikoin näyttää Uudellamalla olevankin rikkautta, koskapa Vihdin pitäjän seitsemässä osuuskassassa oli vuoden 1930 lopussa talletuksia yhteensä 6,6 milj. markkaa. Talletustensa puolesta miljoonakassoja on Uudellamalla vielä Karjalohjalla, Lohjalla ja Pusulassa. Koko Uudenmaan läänin osuuskassoissa oli vuoden 1930 lopussa talletuksia 24 miljoonaa markkaa.

Talletusten kerääjinä osuuskassat esiytyvät kumminakin paljon voimakkaampina *Turun ja Porin läänissä*, jossa niiden talletusten määrä kohosi v. 1930 jo 124 miljoonaan markkaan. Täytynee siis myöntää Uudenmaan rustohollarin kotipaikkaansa ihannoivasta lausunnosta huolimatta oikeaksi varsinaissuomalaisten sanontatapa, että Turku

on aina Turku, tai on yhdyttävä satakuntalaisen lausuntoon, kun hän ylistää maakuntansa varallisuutta seuraavin sanoin: »Valikoi ennemmin Satakunta; silloin hallitset kauneinta maata, pitkän, sinertävän Näsijärven rannoilta aina hiekkarannikkoon asti, jossa Kokemäenjoki purkaa vetensä Pohjanlahteen. Kaikkea siellä saat, mitä mielesi haluaa, vaikkapa rautanauvoja ja myllynkiviä, ja veneesi kiittää kirkkaita vesiä pitkin mereen asti.»

Porin seudun osuuskassassa, joka sijaitsee Porin kaupungissa, oli vuoden 1930 lopussa talletuksia 8 milj. markkaa, ja Huittisten pitäjän kuudessa osuuskassassa yhteensä

Kojonjoen Osuuskassa, Loimaa.
(Talletukset vuoden 1930 lopussa 5.5 milj. mk).

3.8 milj. markkaa, josta määrästä yksistään Huittisten osuuskassassa 1.5 milj. markkaa. Onhan se jo jotakin, mikä tuottaa kunniaa Satakunnalle, ja varmaan olisi Topeliuksen aikainen tämän maakunnan kauneuden ja rikkauten ylistäjä vieraille kertonut myllynkivien ja rautanauvojen

ohella myös maakunnan jyhkeistä osuuskassoista, jos niitä siellä siihen aikaan olisi ollut.

Mutta enemmän miljoonakassoja näyttää sittenkin pe-
siytyneen Varsinais-Suomen viljaville tasangoille. Onhan
Liedon pitäjässä kaksi sellaista osuuskassaa, joissa kum-
massakin talletukset kohoavat yli miljoonan markan. Loi-
maan viidessä osuuskassassa oli vuoden 1930 lopussa talle-
tuksia yhteensä 9.6 milj. markkaa, josta määrästä yksistään
Kojonjoen osuuskassassa 5.5 milj. markkaa. Turun seudun
osuuskassassa oli samaan aikaan talletuksia 6.6 miljoonaa,
Salon seudun osuuskassassa 5.8 miljoonaa, Perniön osuus-
kassassa 4.8 miljoonaa, Nousiaisten osuuskassassa 4.4 mil-
joonaa, Yläneen osuuskassassa 3.9 miljoonaa j. n. e.

Mutta säästöönpanijain miljoonat eivät ole pyörineet
osuuskassoihin ainoastaan viljavilla mailla Varsinais-Suo-
messa, vaan myöskin niissä osissa tätä maakuntaa, missä
pellot ovat kiviset ja sato vaikean työn takana. Esim. Lai-
tilan pitäjä kuuluu miltei kokonaisuudessaan n. s. Uuden-
kaupungin rapakivialueeseen. Kun tässä pitäjässä matkus-
taa, näkee maantien varrella valtavia kiviaitoja, jotka on
tehty pelloista poimituista kivistä. Mutta laitilaiset ovat
saaneet varallisuutensa epäedullisissakin olosuhteissa ko-
hoamaan pitkälle kehitetyn yhteistoiminnan avulla. Jo v.
1905 perustettiin Laitilaan osuusmeijeri, jonka ansioksi on
suureksi osaksi laskettava järkipärisen karjanhoidon va-
kiintuminen paikkakunnalla. Osuuskauppa aloitti siellä
toimintansa myös verraten aikaisin, nimittäin v. 1906. Mu-
nanmyyntiosuuskunta on toiminut jo yli 10 vuotta ja se on
viime vuosina tuonut pitäjään rahaa 2—2 1/2 miljoonaa
markkaa vuotta kohden. Ja, mikä tärkeintä, laitilaiset hoi-
tavat raha-asiansa pääasiassa osuuskassojen välityksellä.
Laitilan neljässä osuuskassassa oli vuoden 1930 lopussa
talletuksia 7.5 miljoonaa markkaa, josta Laitilan osuuskas-

Huittisten Osuuskassa, Huittinen.
(Talletukset vuoden 1930 lopussa 1,8 milj. mk).

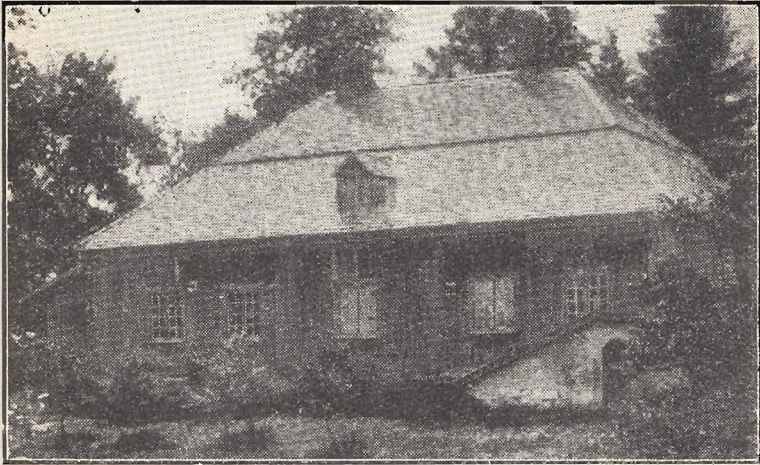
san osalle tuli 5,8 milj. markkaa. Se on hyvä saavutus pitäjässä, jossa maat ovat kivisiä ja missä valtavasti suurin osa väestöstä on pienviljelijöitä.

Mitä etuja osuuskassa talletuspaikkana tarjoaa.

Osuuskassojen myöntämien lainojen käyttöä tarkas-
taessamme jo huomasimme, että osuuskassat kohottavat
varallisuutta ja synnyttävät uusia maatalousyrittäjiä. Tä-
ten ne mitä tehokkaimmin edistävät yhteiskunnallisten
rasitusten (esim. verojen) jakautumista tasaisesti kaik-
kien maanviljelijäin kesken. Jokainen osuuskassaan talle-
tettu markka lisää osuuskassojen mahdollisuutta vaikuttaa
yhä voimakkaammin tähän suuntaan.

Mutta vaikka osuuskassan ympäristö monilla tavoin
kertookin tämän kyläpankin vaikutuksesta paikkakunnan
maatalouteen, niin ulkonaisesti huomaamaton on sen oma

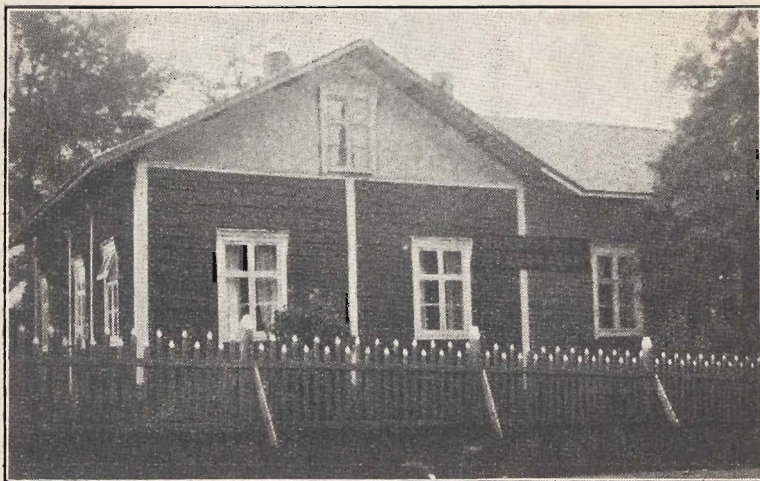

Yläneen Osuuskassa, Yläne.
(Talletukset vuoden 1930 lopussa 3.9 milj. mk).

maja. Vain pieni vuokrahuone, useimmiten jonkun maamiehen kulmakamari, joskus vaatimaton oma talo, on sen konttori- ja toimitushuoneina. Eipä ihme, että maamiesten varat usein kulkevat sen ohitse. Ja kuitenkin juuri tuo vaatimattomuus on asiallisesti sen parhain osoitekilpi! Se se kertoo, miten tämä laitos, joka on luotu maamiehiä palvelemaan, tässäkin sulhteessa muistaa tehtävänsä. Se haluaa välittää rahan sellaisen maamiehen kädestä, joka voi tehdä talletuksia, tarvitsevalle maamiehelle niin pienellä korkoerolla kuin suinkin, ja siksi se ei voi uhrata varoja uhkean liiketalon rakentamiseen. Sellaisia omia taloja, joita eräät tähän kirjaseen liitetyt kuvat osoittavat, on vain harvoilla osuuskassoilla.

Mutta miten moni ymmärtämättömyydessään on juuri tuon vaatimattoman ulkoasun vuoksi antanut osuuskassoille köyhäntodistuksen! Miten moni on sen vuoksi luul-

Konneveden Osuuskassa, Konnevesi.
(Talletukset vuoden 1930 lopussa 1,9 milj. mk).

lut osuuskassaa liian heikoksi vastaamaan hänen varoistaan! Ja kuitenkin, vaatimattomuudestaan huolimatta osuuskassa on mitä vakavaraisin rahalaitos. Osuuskassa käyttää varansa pääasiassa tuotannollisiin tarkoituksiin täysin päteviä vakuuksia vastaan. Lisäksi se vastaa niistä tallettajilleen jäsentensä koko omaisuudella rajoittamattomasti. Osuuskassojemme jäsenten omaisuus, joka siten on niihin talletettujen rahojen vakuutena, nousi maamme kaikissa osuuskassoissa vuoden 1930 lopussa yli 9 000 000 000 eli 9 miljardin markan. Ja tuosta omaisuudesta, joka sisältää Suomen maanviljelijäin kiinteistöt, joilla tuulissa ja tuis-kuissakin on oma pysyvä arvonsa, on käytetty, jos niin voi sanoa, vasta 10 % eli $\frac{1}{10}$. Kyllä siis osuuskassat, vaatimattomuudestaan huolimatta, kykenevät niihin talletetuista varoista vastaamaan.

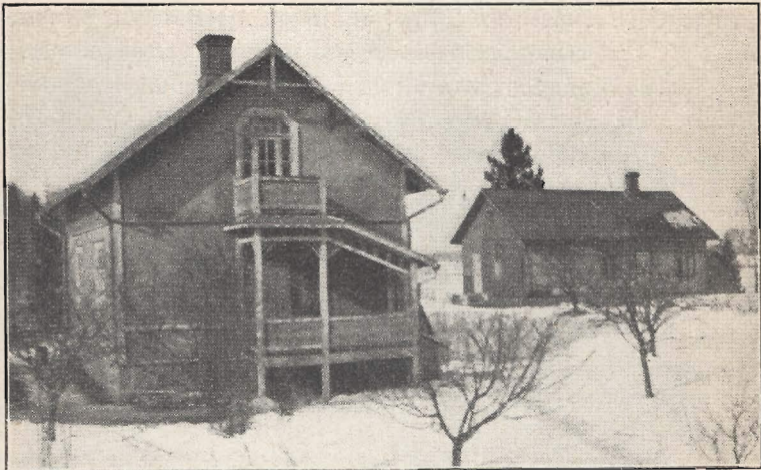

Entä osuuskassojen johto! Sekin on maamiesten omissa käsissä. Osuuskunnan kokouksissa valitaan laitoksen johon paikkakunnan luotetuimmat ja sopivimmat henkilöt, jotka kyllä kykenevät säilyttämään tallettajien kannalta tärkeät liikesalaisuudet. Mutta sitäpaitsi ovat osuuskassojen toimihenkilöt, kuten yleensä toimitsijat, toimitsijalain alaiset ja tämän sekä ohjesääntönsä mukaan sidottuja vaiteliaisuuteen liikesalaisuuksiin nähden. Liikesalaisuuden peittäminen on heille rikos, josta voidaan rangaista.

Kuten aikaisemmin mainittiin, osuuskassat pyrkivät kaikin tavoin palvelemaan tallettajiaan. Omalla paikkakunnalla toimien ne, asianomaisia matkoilla ja muilla rasi- tuksilla vaivaamatta, tarjoutuvat ottamaan vastaan ja sijoit- tamaan turvallisesti heidän varansa paikkakunnan talous- elämän hyväksi. Ja ne eivät suinkaan pyydä näitä varoja halvemmalla korolla kuin muutkaan rahalaitokset. Ne mak- savat tallettajilleen hyvän koron, ainakin yhtä hyvän kuin muut.

Entä talletusten nosto tarvittaessa? Se käy perin mu- kavasti naapurissa toimivasta osuuskassasta. Talletuksien maksua varten osuuskassat ovat lain mukaan velvolliset pitämään osan talletuksista käyttämättä n. s. talletuskat- teena tilillään Keskuslainarahastossa, josta ne helposti voi- vat shekkien avulla hankkia rahaa talletuksien takaisin maksamiseen. Näin ne tässäkin suhteessa joustavasti palvelevat tallettajiaan. Ja kun osuuskassan varat käy- tetään tuotannolliseen toimintaan vakavaraisia vakuuksia vastaan, eivät rahat käytännössä katoa, vaan palaavat kier- tokulultaan säännöllisesti takaisin, suoritettuaan tällä mat- kalla uusien arvojen luomista.

Kuten edellisestä näkyy, koituu osuuskassaan talletta- minen monessa suhteessa tallettajain parhaaksi. He eivät menetä mitään, mutta ovat rahoillaan edistämässä oman

Perniön Osuuskassa, Perniö.

(Talletukset vuoden 1930 lopussa 4,8 milj. mk).

paikkakuntansa hyvinvointia. Tallettaessaan varansa osuuskassaan he tietävät, että se annetaan heidän tarvitseville naapureilleen edullisin ehdoin ja vaatimatonta korkovoittoa vastaan. Ja sekin voitto, mikä osuuskassoissa saadaan syntymään, tulee edelleen paikkakunnan hyväksi. Sillä voittovaroilla luodaan rahastoja, joita käytetään edelleen osuuskassan liikkeessä. Ja mitä suuremmat rahastot osuuskassoilla on, sitä edullisemmin ne voivat maamiehiä palveilla.

Olisi jo todella aika maamiesten havaita, että heidän rahalaitoksensa on heidän omassa määräysvallassaan oleva, vakavarainen ja vastuukykyinen osuuskassa. Mitä enemmän tällä heidän pankillaan on rahaa, sitä enemmän se kykenee luomaan ympärilleen hyvinvointia, joka koituu kaikkien paikkakuntalaisten hyväksi.

On myös suurempien tilojen omistajain etujen mukaista, että he sijoittavat liikenevät varansa omassa pitäjässään

oleviin osuuskassoihin. Tällöin on nimittäin paikkakunnan osuuskassoilla mahdollisuus antaa yhä useammille eteenpäinpyrkiville maanviljelijöille lainoja maataloustuotannon kohottamiseksi. Näin kasvaa parhaiten pitäjän yleinen varallisuustaso ja verotaakka voidaan siten jakaa tasaisemmin monilukuisten talojen kesken rasittamatta liiaksi yksityisiä varakkaita viljelijöitä.

Osuustoimintamiehet työhön talletusliikkeen kehittämiseksi.

Niinkuin edellisestä on käynyt selville, on meillä Suomessa jo huomattava määrä osuuskassoja, joissa talletukset nousevat yhteen, jopa useampaan miljoonaan markkaan. Tällaisia osuuskassoja on sekä varakkailla että köyhemmillä paikkakunnilla. Kun koettaa saada selvitystä siitä, miksi eräät kassat onnistuvat talletusten kerääjinä paremmin kuin toiset, tekee sen havainnon, että tällaisten kassojen menestyminen pääasiassa riippuu paikallisten osuustoimintamiesten toimitarmosta, kaukonäköisyydestä ja uhrautuvasta työstä. »Me arki-ihmisetkin voimme — kuten prof. Gebhard sanoo — kukin alallamme ja vaikutuspiirissämme suorittaa jonkin huomattavan elämäntyön, jos me tahdomme omaa voittoamme pyytämättä palvella jotakin jaloa aatetta, koota kaikki voimamme ja kaiken huomiomme siihen ja tehdä sitä johdonmukaisesti, sitkeästi ja tarmokkaasti, huolimatta siitä, saammeko elämässämme tunnustusta vaiko kiittämättömyyttä palkaksemme.» Toivoikaamme, että tällaisia osuustoimintamiehiä ryhtyy yhä useammilla paikkakunnilla työskentelemään myös osuuskassojen talletusliikkeen kehittämiseksi.

Talletusmäärän vuotuinen lisäys vv. 1925—1930

Vuosi	osuuskassoissa		maaseutu- säästöpankeissa	
	Milj. mk	%	Milj. mk	%
1925	18,0	64,1	146,8	14,9
1926	36,3	78,6	204,2	18,0
1927	73,7	89,5	300,8	22,5
1928	118,4	75,8	269,4	16,4
1929	74,7	27,2	83,8	4,4
1930	53,2	15,2	71,1	3,6

Maamiesten Osuusliikkeen ja Urjalan Osuuskassan yhteinen toimitalo
Urjalassa.

(Osuuskassan talletukset vuoden 1930 lopussa 1,9 milj. mk).

Kirjoja osuuskassamiesten kirjastoihin.

Gebhard, Hannes.

Suomen osuuskassaliike tätä nykyä. Julkaistu liikkeen 25-vuotisjuhlan johdosta. 52 siv. Hinta 8:—.

Kirjassa professori Gebhard numeroihin nojaten ja tilastokartoin esitystään havainnollistuttaen esittää Suomen osuuskassaliikkeen synnyn ja kehityksen. Kirjanen sisältää siis osuuskassaliikkeen tähänastisen historian lyhyesti mutta mukaansatempaavasti esitettynä.

Osuuskassan perustaminen ja hoito. Kolmas painos. 336 siv. Hinta sid. 27:50.

Tämä perusteellinen käsikirja on välttämätön jokaisen osuuskassan perustamisessa ja hoidossa. Kassojen hallitusten jäsenten sekä kirjanpitäjien tulee olla siihen tarkoin perehtyneitä. Moni epäselvä ja kassan hoidossa huomattava asia selviää kirjaa luettaessa ja jatkuvasti sen ohjeita seurattaessa.

Osuuskassan kirjanpito. Kolmas painos. 178 siv. Hinta nid. 20:—, sid. 27:50.

Teos on tarkoitettu osuuskassojen kirjanpitäjien käytännölliseksi oppaaksi. Se on laadittu mahdollisimman helppotajuiseksi käytännöllisine esimerkkeineen. Myös itse kirjanpitojärjestelmän yksityiskohdissa on otettu huomioon aloittelevienkin kirjanpitäjien taso. Kirjan lopussa on laajahko mallikokoelma.

Hakkila, Esko.

Osuuskuntain lakiasian opas. 512 siv. Hinta 40:—.

Kirjassa on selostettu ne lakiasiat, joiden kanssa osuuskunnat jokapäiväisessä toiminnassaan tavan takaa tulevat tekemisiin ja joiden tarkka tunteminen on senvuoksi välttämätöntä osuuskuntien toimitsijoille ja myöskin niiden yksityisille jäsenille. Se antaa osuuskuntien toimihenkilöille ja jäsenille tietoja ja ohjeita sellaisista lainopillisista kysymyksistä, joihin he tavan takaa joutuvat etsimään vastausta. Lisäksi kirjaan on otettu noin 80 mallia ja kaavaa sellaisista oikeustoimista, joita osuuskunnat tavallisimmin joutuvat tekemään.

PELLERVO-SEURAN TOIMISTO

Helsinki, Simonk. 6.

